

Informacja publiczna w gminach i miastach województwa śląskiego i małopolskiego

Raport z badania

**Opracowanie:
Grzegorz Wójkowski**

Katowice, 2013

Spis treści:

Wprowadzenie

1. Wyniki badania
2. Dostęp do informacji publicznej na wniosek pisemny
3. Dostęp do informacji publicznej na wniosek elektroniczny
4. Dostęp do informacji publicznej przez telefon
5. Informacje zawarte w Biuletynach Informacji Publicznej
6. Analiza regulacji wewnętrznych

Podsumowanie

Załączniki

Dane kontaktowe

Wprowadzenie

Niniejszy raport jest wynikiem monitoringu przeprowadzonego w okresie od maja do sierpnia 2013 r. równolegle w woj. śląskim przez Stowarzyszenie Bona Fides z Katowic oraz w woj. małopolskim przez Fundację Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka z Krakowa.

Monitoring był ostatnim działaniem w ramach trwającego dwa lata projektu **„Przyjazny Urząd – dostęp do informacji publicznej na wniosek w urzędach gmin i miast woj. śląskiego i małopolskiego”**, współfinansowanego przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Celem badania było sprawdzenie, czy wyżej wymieniony projekt, w ramach którego m.in. przeprowadzone zostały w 2012 r. dwa monitoringi udzielania informacji publicznej na wniosek przez wszystkie 167 urzędów gmin i miast w woj. śląskim i 182 w woj. małopolskim oraz przeszkolono prawie 700 urzędników i mieszkańców obu województw, odniósł spodziewane rezultaty.

Żeby to sprawdzić, przedstawiciele obu organizacji skorzystali z narzędzia badawczego zastosowanego w 2012 r. i do 20% losowo wybranych urzędów¹ (34 w woj. śląskim i 36 w woj. małopolskim) po raz kolejny wystosowano w charakterze tajemniczego klienta listy polecane, elektroniczne oraz zatelefonowano z prośbą o odpowiedź na pytanie o informację publiczną. Dodatkowo sprawdzono strony BIP wyżej wymienionych jednostek oraz przeprowadzono analizę prawa lokalnego regulującego udostępnianie informacji.

Z obecnego monitoringu, w przeciwieństwie do wspomnianych wyżej badań sprzed roku, nie powstały publikacje dotyczące każdego ze sprawdzanych województw osobno. Stąd w raporcie prezentowane są ogółem dane z obu województw, a do tego wyniki, jakie uzyskane zostały w każdym z województw osobno. Dla porównania przedstawione zostały łączne wyniki uzyskane w 2012 r., bez rozbijania ich na poszczególne województwa. Osoby zainteresowane szczegółowymi wynikami zeszłorocznych badań zapraszamy do zapoznania się z ich wynikami, które dostępne są na stronie Stowarzyszenia Bona Fides www.bonafides.pl i Fundacji Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka www.stanczyk.org.pl.

1 Próba została dobrana na podstawie wielkości gminy i wyników uzyskanych w badaniu z 2012 r.

1. Wyniki badania

W badaniu każda z gmin mogła zdobyć maksymalnie 40 pkt, w tym 9 za poprawne i terminowe udzielanie informacji publicznej na wniosek pisemny, 9 za udzielanie informacji publicznej za pomocą poczty elektronicznej, 5 za udzielenie informacji telefonicznie, 14 za stronę BIP ułatwiającą prawidłowe przygotowanie wniosku o informację publiczną oraz 3 za regulacje lokalne dotyczące udostępniania informacji publicznej.

W monitoringu przeprowadzonym w 2012 r. średni wynik uzyskany przez urzędy gmin z obu województw wyniósł 16,5 pkt, a najlepsze jednostki (Jastrzębie Zdrój, Pszczyna i Rybnik) zdobyły po 30 pkt. W obecnym monitoringu na 70 zbadanych urzędów aż 51 uzyskało lepszy wynik niż poprzednio, 17 gorszy, a w dwóch przypadkach nic się nie zmieniło. Daje więc to 50% poprawę w stosunku do poprzedniego badania (62% w woj. śląskim i 36% w woj. małopolskim). Nie może więc dziwić, że średni wynik dla wszystkich jednostek znacząco wzrósł i wyniósł 23 pkt (w woj. śląskim 25 pkt a w woj. małopolskim 21). Najlepszą gminą okazała się gmina Godów z woj. śląskiego, która uzyskała aż 35 pkt (11 więcej niż poprzednio). Powyżej 30 pkt uzyskały także gminy Pawłowice i Wodzisław Śląski z woj. śląskiego oraz Bystra-Sidzina, Dobczyce i Kęty z woj. małopolskiego.

	2013	2012	Poprawa
Średni wynik uzyskany przez urząd gminy	23 pkt	16,5 pkt	6,5 pkt
	25 pkt woj. śląskie	21 pkt woj. małopolskie	

Warto także dodać, że w 2012 r. z grupy 349 urzędów, jedynie 30% odpowiedziało na wszystkie trzy pytania zadane podczas badania (telefoniczne, na wniosek pisemny i elektroniczny), a więc wywiązało się z ciążących na nich obowiązków. Obecnie też wskaźnik wzrósł do 60% (70% w woj. śląskim i 50% w woj. małopolskim).

	2013	2012	Poprawa
Odsetek urzędów, które odpowiedziały na wszystkie 3 pytania zadane podczas badania	60%	30%	30%
	70% woj. śląskie	50% woj. małopolskie	

2. Dostęp do informacji publicznej na wniosek pisemny

Sposób przeprowadzenia badania:

W okresie od maja do sierpnia 2013 r. przedstawiciele zespołu badawczego w charakterze tajemniczego klienta wysłali do 70 badanych urzędów gmin i miast w woj. śląskim i małopolskim listy polecane. Zawarte były w nich pytania o informacje dotyczące szkoleń urzędników. Pisma zostały wysłane przez osoby prywatne mieszkające w różnych częściach obu województw.

Treść listu:

Szanowni Państwo

Proszę o udostępnienie następujących informacji:

- 1. W ilu szkoleniach prowadzonych przez podmioty zewnętrzne brali udział pracownicy urzędu w okresie od 1 stycznia do 31 maja 2013 r.?*
- 2. Tematy wszystkich szkoleń, o których mowa w pyt. 1.*
- 3. Nazwy podmiotów, które organizowały szkolenia, o których mowa w pyt. 1 i nazwiska prelegentów na każdym ze szkoleń.*

Informacje proszę przesłać na mój adres e-mail:

Pozdrawiam,

Wyniki badania

- 73% urzędów udzieliło pełnej informacji na zadane pytania (85% w woj. śląskim i 61% w woj. małopolskim) – w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 62%,
- 75% urzędów udzieliło odpowiedzi w ustawowym terminie 14 dni - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 42%,
- żadna gmina nie zażądała od wnioskodawcy pokrycia dodatkowych kosztów za udzielenie odpowiedzi – w 2012 r. jedna gmina zażądała dodatkowych opłat za informację publiczną.

	2013	2012	Poprawa
Odsetek urzędów, które udzieliły pełnej informacji na wniosek pisemny	73%	62%	11%
	85% woj. śląskie	61% woj. małopolskie	
Odsetek urzędów, które udzieliło odpowiedzi w ustawowym terminie 14 dni	75%	42%	33%

3. Dostęp do informacji publicznej na wniosek elektroniczny

Sposób przeprowadzenia badania:

W okresie od maja do sierpnia 2013 r. przedstawiciele zespołu badawczego w charakterze tajemniczego klienta wysłali e-maile do 70 wybranych urzędów gmin i miast w woj. śląskim i małopolskim. Zawarto w nich pytania o informacje dotyczące prenumeraty gazet i czasopism. Pisma zostały wysłane z kilku różnych, specjalnie założonych w tym celu, kont mailowych.

Treść e-maila:

Proszę o przesłanie wszystkich tytułów gazet i czasopism, które prenumerował urząd w całym 2012 r. oraz o podanie ile łącznie pieniędzy zostało wydanych na ten cel.

Wyniki badania

- 80% urzędów udzieliło pełnej odpowiedzi na zadane pytania (82% w woj. śląskim i 78% w woj. małopolskim) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 44%,
- 77% urzędów udzieliło odpowiedzi w ustawowym terminie 14 dni roboczych - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 76%,
- 4 gminy spośród 70 (wszystkie z terenu woj. śląskiego) dostarczyło automatyczne potwierdzenie otrzymania wiadomości, dzięki czemu osoba pytająca miała pewność, że jej wniosek dotarł do adresata – w 2012 r. na 349 urzędów jedynie 2 wysłało automatyczne potwierdzenia.

	2013	2012	Poprawa
Odsetek urzędów, które udzieliły pełnej informacji na wniosek elektroniczny	80%	44%	36%
	82% woj. śląskie	78% woj. małopolskie	
Odsetek urzędów, które udzieliło odpowiedzi w ustawowym terminie 14 dni	77%	76%	1%

4. Dostęp do informacji publicznej przez telefon

Sposób przeprowadzenia badania:

W okresie od maja do sierpnia 2013 r. przedstawiciele zespołu badawczego w charakterze tajemniczego klienta zadzwonili do wybranych 70 urzędów gmin i miast w woj. śląskim i małopolskim i poprosili o udostępnienie liczby decyzji o zmianie imienia lub nazwiska wydanych przez urząd w całym 2012 r. Dzwoniący wybierali ogólny numer urzędu, znajdujący się na stronie

BIP i czekali na przełączenie do odpowiedniego wydziału.

Wyniki badania

- 90% urzędów udzieliło odpowiedzi na zadane pytania (94% w woj. śląskim i 86% w woj. małopolskim) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 82%,
- w 59% jednostek urzędnicy podczas rozmowy telefonicznej zadawali osobom dzwoniącym niezgodne z prawem pytania o interes prawny i/lub faktyczny (najczęściej domagano się podania imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania oraz wyjaśnienia, do czego zostaną wykorzystane uzyskane informacje) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 28%.

	2013	2012	Poprawa
Odsetek urzędów, które udzieliły pełnej informacji przez telefon	90%	82%	8%
	94% woj. śląskie	86% woj. małopolskie	

5. Informacje zawarte w Biuletynach Informacji Publicznej

Sposób przeprowadzenia badania:

W okresie od maja do sierpnia 2013 r. przedstawiciele zespołu badawczego dokonali przeglądu stron BIP 70 urzędów gmin i miast w woj. śląskim i małopolskim. Podczas badania sprawdzano, na ile jednostki starają się pomóc swoim klientom umieszczając w Internecie odpowiednie formularze bądź wyjaśnienia ułatwiające prawidłowe zadanie pytania o informację publiczną.

Wybrane informacje sprawdzane podczas badania

1. Czy gmina udostępniła wzór wniosku o ponowne wykorzystywanie informacji publicznej?
2. Czy poprzez informację w BIP gmina zobowiązuje do korzystania z wniosku o udostępnienie informacji publicznej składanego za pomocą Platformy ePUAP?
3. Czy gmina umieszcza w BIP czytelnie opisane informacje dotyczące sposobu dostępu do informacji publicznych będących w ich posiadaniu i nieudostępnionych?

4. Czy strona BIP zawiera czytelny opis procedury wnioskowej?
5. Czy strona BIP zawiera czytelny opis procedury zaskarżania decyzji administracyjnej o odmowie udostępnienia informacji publicznej?
6. Czy strona BIP zawiera opis zaskarżania bezczynności gminy do WSA?
7. Czy gmina umieszcza w BIP jakiekolwiek wyjaśnienia dotyczące precyzyjnego formułowania wniosków o informację publiczną lub deklaruje współpracę z zainteresowanym w dostępie do informacji publicznej?
8. Czy w BIP są informacje o prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach?

Wyniki badania

- 39% gmin (59% w woj. śląskim i 19% w woj. małopolskim) udostępniło w BIP wzór wniosku o ponowne wykorzystywanie informacji publicznej - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 16%,
- 66% jednostek (79% w woj. śląskim i 53% w woj. małopolskim) umieściło w BIP czytelnie opisane informacje dotyczące sposobu dostępu do informacji publicznych będących w ich posiadaniu i nieudostępnionych - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 46%,
- 47% urzędów umieściło w BIP czytelny opis procedury wnioskowej (59% w woj. śląskim i 36% w woj. małopolskim) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 19%,
- 19% gmin ma w BIP opis procedury zaskarżania decyzji administracyjnej o odmowie udostępnienia informacji publicznej (15% w woj. śląskim i 22% w woj. małopolskim) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 3%,
- 6% umieściło w BIP opis zaskarżania bezczynności gminy do WSA (po 6% w obu województwach) - w 2012 r. żaden urząd nie uzyskał w tym obszarze punktu,
- 6% urzędów umieściło w biuletynie jakiekolwiek wyjaśnienia dotyczące precyzyjnego formułowania wniosków o informację publiczną lub deklaruje współpracę z zainteresowanym w dostępie do informacji publicznej (3% w woj. śląskim i 8% w woj. małopolskim) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 2%,
- 24% badanych jednostek (27% w woj. śląskim i 22% w woj. małopolskim) posiada w BIP informacje o prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 14%.

	2013	2012	Poprawa
Odsetek urzędów, które udostępniły w BIP wzór wniosku o ponowne wykorzystywanie informacji publicznej	39%	16%	23%
	59% woj. śląskie	19% woj. małopolskie	
Odsetek urzędów, które udostępniły w BIP czytelnie opisane informacje dotyczące sposobu dostępu do informacji publicznych będących w ich posiadaniu i nieudostępnionych	66%	46%	20%
	79% woj. śląskie	53% woj. małopolskie	
Odsetek urzędów, które umieściły w BIP czytelny opis procedury wnioskowej	47%	19%	28%
	59% woj. śląskie	36% woj. małopolskie	
Odsetek urzędów, które posiadają w BIP opis procedury zaskarżania decyzji administracyjnej o odmowie udostępnienia informacji publicznej	19%	3%	16%
	15% woj. śląskie	22% woj. małopolskie	
Odsetek urzędów, które publikują w BIP informacje o prowadzonych rejestrach, ewidencjach i archiwach	24%	14%	10%
	27% woj. śląskie	22% woj. małopolskie	

6. Analiza regulacji wewnętrznych

Sposób przeprowadzenia badania:

Organizacje partnerskie, prowadzące badanie, przeprowadziły analizę regulacji lokalnych dotyczących udostępniania informacji publicznych, w tym statutów, uchwał i zarządzeń. Warto podkreślić, że prezentowane poniżej wyniki z całą pewnością w ciągu najbliższych kilku miesięcy ulegną jeszcze dalszej poprawie, bo wiele urzędów z obu województw, po otrzymaniu uwag przesłanych przez Stowarzyszenie Bona Fides i Fundację Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka, jest obecnie w trakcie poprawiania swojego prawa lokalnego

Wybrane informacje sprawdzane podczas badania

1. Czy statuty gmin i miast zawierają przepisy sprzeczne z ustawą o dostępie do informacji publicznej?
2. Czy w urzędzie istnieją jakiegokolwiek wytyczne, które zobowiązują pracowników do monitorowania najczęściej wnioskowanych informacji publicznych oraz uzupełnianie pod tym kątem BIP?

Wyniki badania

- 53% badanych urzędów gmin i miast ma w swoich regulacjach wewnętrznych przepisy sprzeczne z ustawą o dostępie do informacji publicznej (3% w woj. śląskim i 8% w woj. małopolskim) - w 2012 r. ten wskaźnik wyniósł 65%,
- nie uległ zmianie odsetek urzędów, w których istnieją wytyczne, które zobowiązują pracowników do monitorowania najczęściej wnioskowanych informacji publicznych oraz uzupełnianie pod tym kątem BIP.

	2013	2012	Poprawa
Odsetek urzędów, które mają w swoich regulacjach wewnętrznych przepisy sprzeczne z ustawą o dostępie do informacji publicznej	53%	65%	12%
	29% woj. śląskie	75% woj. małopolskie	

Podsumowanie

1. Badanie w woj. śląskim zostało przeprowadzone przez Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic, a w woj. małopolskim przez Fundację Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka z Krakowa.
2. Badaniem objętych zostało wszystkie 70 urzędów gmin i miast znajdujących się w obu województwach (34 w woj. śląskim i 36 w woj. małopolskim).
3. W czasie badania sprawdzane były akty prawa lokalnego regulujące udostępnianie informacji publicznej, Biuletyny Informacji Publicznej (pod kątem ułatwienia wnioskodawcom przygotowywania wniosków o informację publiczną), a także trzy sposoby udostępniania przez jednostki informacji publicznych: na wniosek pisemny i elektroniczny oraz telefonicznie.
4. Twórcą narzędzia badawczego jest dr Michał Bednarczyk z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Załączniki

Lista urzędów gmin i miast z woj. śląskiego poddanych monitoringowi:

1. Blachownia	9. Godów	18. Lubliniec	27. Rajcza
2. Bobrowniki	10. Irządze	19. Łaziska Górne	28. Ślemień
3. Boronów	11. Istebna	20. Łodygowice	29. Świerklany
4. Chybie	12. Jasienica	21. Miasteczko Śląskie	30. Tarnowskie Góry
5. Czerwionka- Leszczyny	13. Jastrzębie Zdrój	22. Mikołów	31. Ujsoły
6. Częstochowa	14. Kamienica Polska	23. Nędza	32. Wodzisław Śląski
7. Dąbrowa Górnicza	15. Kłomnice	24. Ogrodzieniec	33. Zabrze
8. Gilowice	16. Kornowac	25. Pawłowice	34. Zebrzydowice
	17. Krupski Młyn	26. Pszczyna	

Lista urzędów gmin i miast z woj. małopolskiego poddanych monitoringowi:

1. Babice	10. Gorlice	19. Mszana Dolna	29. Tarnów
2. Bochnia	11. Igołomia- Wawrzeńczyce	20. Mucharz	30. Tokarnia
3. Bukowina Tatrzańska	12. Kamionka Wielka	21. Nowy Sącz	31. Trzebinia
4. Bukowno	13. Kęty	22. Pałecznica	32. Tuchów
5. Bystra-Sidzina	14. Krynica Zdrój	23. Proszowice	33. Wietrzychowice
6. Chrzanów	15. Limanowa	24. Raba Wyżna	34. Wiśniowa
7. Czorsztyn	16. Łapsze Niżne	25. Raciechowice	35. Zakopane
8. Dobczyce	17. Michałowice	26. Rytro	36. Zator
9. Gołcza	18. Mogilany	27. Słupnice	
		28. Spytkowice	

Dane kontaktowe

Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides

ul. Warszawska 19 (1 piętro)
40-009 Katowice

Tel/fax: 32 203 12 18

e-mail: biuro@bonafides.pl

www.bonafides.pl

Fundacja Instytut Myśli Obywatelskiej im. Stańczyka

ul. Sławkowska 12 (oficyna III piętro)
31-014 Kraków

tel. 514 351 372

e-mail: stanczyk@stanczyk.org.pl

<http://www.stanczyk.org.pl>